Чичиркоза А. Ю.
студент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Інтенсивний розвиток сучасної науки й техніки сприяє збільшенню обсягів технічної літератури. Оскільки міжнародні зв'язки та обмін інформацією між Україною та зарубіжними країнами стають дедалі поширенішими, виникає нагальна потреба перекладу текстів у сфері останніх науково-технічних досягнень.

Загалом, переклад є доволі складним процесом, адже він має забезпечувати не лише відтворення інформації тексту оригіналу, а й передачу його стилістичних, граматичних та лексичних особливостей. Одним із найскладніших видів перекладу вважається технічний переклад, під час якого варто враховувати певні аспекти, які помітно відрізняються від тих, якими перекладач керується під час роботи з текстами іншої жанрової спрямованості (художніх, публіцистичних тощо). Якісне інтерпретування літератури технічної тематики потребує не лише досконалих лінгвістичних знань, а технічної підготовки.

Труднощі під час технічного перекладу найчастіше пов'язані з:

1) недостатнім знанням мови оригіналу або (та) мови, на яку здійснюється переклад, оскільки текст може містити лексичні одиниці та конструкції, що в певному контексті мають абсолютно відмінне від загальновживаного значення;

2) відсутністю або недостатнім рівнем знань у сфері перекладу;

3) відсутністю у мові перекладу відповідних слів або словосполучень на позначення термінів та назв, зазначених в оригінальному тексті.

Варто зауважити, що переклад науково-технічної літератури охоплює велику кількість галузей, тому включає в себе тексти із різноманітної навчальної, довідкової й науково-популярної літератури (підручники, довідники, монографії, статті і т. п.), технічна й супровідна документація, патенти тощо. Спеціалізована література виконує

здебільшого інформативну функцію, що зумовлює ряд особливостей, за якими будується текст і здійснюється його переклад.

До власне мовних особливостей, які має враховувати перекладач, відносять [1, с. 47-48]:

1) насиченість спеціальною лексикою (термінами);

2) наявність особливих ідіоматичних виразів та фразеологічних сполучень, які є нерозповсюдженими у літературній мові (*to make default – не виконувати обов'язки, не з'являтися в суді; suffrage universal – всезагальне виборче право*);

3) наявність значних стилістичних відхилень:

− поширення в документах офіційно-канцелярського стилю;

− чітко регламентоване використання дієслівних форм і мовних зворотів, спеціальної термінології;

4)велика кількість абревіатур та скорочень (*CS – Civil Service – державна служба; U. S. D. J. – United States District Judge – суддя федерального районного суду США*).

Граматичні особливості технічних текстів є менш виразними, ніж, наприклад, лексичні, проте вони є досить різноманітними [2, с. 182], як основну виділяють вживання:

1) складносурядних і складнопідрядних речень із великою кількістю другорядних членів;

2) багатокомпонентних атрибутивних сполучень та дієприкметникових зворотів;

3) означень, утворених шляхом стягування цілих синтаксичних груп;

4) сталих синтаксичних сполучень, еліптичних, пасивних конструкцій.

Пасивні конструкції в англійській мові вживаються частіше, присудок у пасивному стані може бути перекладений кількома способами [3, с. 323], зокрема:

1) Сполученням дієслова *бути* з дієслівною формою на *–но*:

The FORTRAN scientific programming language was developed in 1951. – Наукову мову програмування FORTRAN було розроблено у 1951.

2) Формою дієслова на -ся (-сь) у відповідному часі:

Information is entered into the database via fields. – Інформація вводиться у базу даних через поля.

3) Дієсловом в активному стані у неозначено-особовому реченні:

The project is being improved. – Проект вдосконалюють.

4) Пасивний зворот із формальним підметом *it* та сполучником *that*:

It has been predicted that… – Прогнозують, що…

Деякі форми й конструкції, властиві англійській мові (модальні слова, перфектний інфінітив, герундій, артиклі та інші), відсутні в англійській, тому для досягнення адекватного перекладу використовують заміну членів речення або словосполучень:

If a presentation is needed, I suggest using PowerPoint. – Якщо потрібно зробити презентацію, я пропоную використати PowerPoint.

Часто використовують членування речення, заміну одного складного кількома простими:

Scientists believe nanorobots will be injected into the body's bloodstream to treat disease. – Науковці вважають, що для лікування хвороб у кров людей будуть вводити нанороботи.

З іншого боку, не менш поширеним є використання прийому об'єднання кількох речень у більш складне, зі збереженням при цьому вихідного значення:

However, unpredictable problems are generally unveiled by simulation. They can be discovered only by experimental tests. – Утім, проблеми, які неможливо було передбачити, зазвичай розв'язуються методом імітації, лише у процесі експериментальних тестів.

Підсумовуючи проаналізовані дослідження, можна зробити висновок, що поширення науково-технічної літератури є надзвичайно важливим для розвитку мови, науки та суспільства в цілому. Задля досягнення адекватного, максимально точного та зрозумілого для читача перекладу необхідно враховувати особливості (зокрема, граматичні) мов, між якими здійснюється переклад, підвищувати рівень знань як у лінгвістиці, так і у спеціалізованих галузях. Варто зазначити, що мова спеціалізованої технічної літератури стрімко розвивається під впливом прогресу у науково-технічній сфері, що робить проблему перекладу науково-технічних текстів актуальною для сучасних мовознавців, перекладачів та фахівців різних науко-технічних сфер.

Список використаних джерел:

1. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В. В. Алимов – М.: УРСС, 2004. – 160 с.

2. Коваленко А. Я Загальний курс науково-технічного перекладу: підручник / А. Я. Коваленко. – К.: Інкос, 2002. – 317 с.

3. Шилінська, І. Ф. Лексико-граматичні особливості перекладу науково-технічних текстів / І. Ф. Шилінська // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. – Чернівці: Видавничий дім «Родовід», 2014. – Вип. 692-693: Германська філологія. – С. 311-314.

Юшкевич В.І.
кандидат філологічних наук, доцент,
Національна академія державного управління
при Президентові України

ПУБЛІЧНИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС: ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ВІДМІННОСТІ

Прагнення України до більш активної ролі у світовому співтоваристві, долучення її до глобальних трансформаційних процесів XXI століття не можливо без активної діяльності офіційних представників влади і громадських діячів, яка постає, переважно, як вербалізована діяльність: публічна комунікація або публічний дискурс. Влада реалізується і відтворюється в дискурсі й за допомогою дискурсу.

Публічна комунікація є своєрідним засобом взаємодії між органами державної влади та громадськістю в системі державного управління. Нові завдання, які постають перед державним управлінням щодо організації діалогу влади і суспільства потребують ґрунтовного вивчення публічної комунікації як феномену, який актуалізує інтереси, потреби, світоглядні орієнтири та цінності учасників інформаційної взаємодії.

Існують різні підходи до визначення *публічного дискурсу*. В цілому його розуміють як дискурс, орієнтований на масового адресата [2]. Параметрами публічного дискурсу вважають: (1) масова адресація; (2) адресант – індивідуальний промовець з певним соціальним статусом, що дає «право на промову»; (3) соціально-значима тематична спрямованість; (4) інтелектуалізована, але зрозуміла широкій аудиторії промова [1]. До основних різновидів публічної комунікації, які спрямовані на забезпечення ефективного функціонування державного управління, відносяться: просвітницька комунікація, публічні виступи та